

**SVET
EVROPSKE UNIJE**

**Bruselj, 13. september 2011 (13.09)
(OR. en)**

14045/11

CONSOM 142

SPREMNI DOPIS

Pošiljatelj:	za generalnega sekretarja Evropske komisije: direktor Jordi AYET PUIGARNAU
Datum prejema:	9. september 2011
Prejemnik:	generalni sekretar Sveta Evropske unije Uwe CORSEPIUS
Št. dok. Kom.:	COM(2011) 547 konč.
Zadeva:	POROČILO KOMISIJE EVROPSKEMU PARLAMENTU, SVETU IN EVROPSKEMU EKONOMSKO-SOCIALNEMU ODBORU Četrto poročilo o uporabi Direktive Sveta 85/374/EGS z dne 25. julija 1985 o približevanju zakonov in drugih predpisov držav članic v zvezi z odgovornostjo za proizvode z napako, kakor je bila spremenjena z Direktivo 1999/34/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 10. maja 1999

Delegacije prejmejo priloženi dokument Komisije COM(2011) 547 konč.

Priloga: COM(2011) 547 konč.

EVROPSKA KOMISIJA

Bruselj, 8.9.2011
COM(2011) 547 konč.

**POROČILO KOMISIJE EVROPSKEMU PARLAMENTU, SVETU IN
EVROPSKEMU EKONOMSKO-SOCIALNEMU ODBORU**

**Četrto poročilo o uporabi Direktive Sveta 85/374/EGS z dne 25. julija 1985 o
približevanju zakonov in drugih predpisov držav članic v zvezi z odgovornostjo za
proizvode z napako, kakor je bila spremenjena z Direktivo 1999/34/ES Evropskega
parlamenta in Sveta z dne 10. maja 1999**

(Besedilo velja za EGP)

**POROČILO KOMISIJE EVROPSKEMU PARLAMENTU, SVETU IN
EVROPSKEMU EKONOMSKO-SOCIALNEMU ODBORU**

**Četrto poročilo o uporabi Direktive Sveta 85/374/EGS z dne 25. julija 1985 o
približevanju zakonov in drugih predpisov držav članic v zvezi z odgovornostjo za
proizvode z napako, kakor je bila spremenjena z Direktivo 1999/34/ES Evropskega
parlamenta in Sveta z dne 10. maja 1999**

(Besedilo velja za EGP)

VSEBINA

1.	UVOD	3
2.	TRETJE POROČILO O UPORABI DIREKTIVE 85/374/EGS: 2001–2005	4
3.	UPORABA DIREKTIVE 85/374/EGS: 2006–2010	4
3.1.	Sodna praksa Sodišča.....	5
3.1.1.	Predhodno odločanje (člen 267 PDEU).....	5
3.1.2.	Direktne tožbe (člena 258 in 260 PDEU)	6
3.2.	Informacije, ki so jih zagotovili nacionalni strokovnjaki in svetovalne skupine	7
3.3.	Druga vprašanja v zvezi z uporabo Direktive	10
4.	SKLEPNA UGOTOVITEV	11

1. UVOD

Namen Direktive 85/374/EGS (v nadaljnjem besedilu: Direktiva)¹ je približati zakonodaje držav članic v zvezi z odgovornostjo proizvajalca za škodo, ki je nastala zaradi proizvodov z napako. Ta direktiva določa načelo odgovornosti proizvajalca za brezhibnost proizvoda, na podlagi katerega mora vsak proizvajalec premičnine z napako poravnati škodo, povzročeno telesni integriteti ali premoženju posameznika, ne glede na to, ali je ravnal malomarno ali ne.

Ta direktiva se uporablja za vsak proizvod², ki se trži v Evropskem gospodarskem prostoru, tj. v državah članicah Evropske unije, na Norveškem, v Lihtenštajnu in na Islandiji. Direktiva določa, da je odškodnina za materialno škodo omejena na blago za zasebno rabo in potrošnjo z vrednostjo 500 EUR. Določa zastaralne roke in prepoveduje določbe, ki omejujejo ali izključujejo odgovornost proizvajalca. Ta direktiva določa razbremenitev proizvajalca, če dokaže obstoj nekaterih dejstev, kot na primer, da proizvoda ni dal v promet, da je napaka posledica skladnosti proizvoda z obveznimi predpisi, ki so jih izdali javni organi, ali da raven znanosti in tehničnega napredka v času, ko je dal proizvajalec proizvod v promet, niso bila takšna, da bi bilo mogoče odkriti napako na proizvodu.

Direktiva 85/374/EGS ne vpliva na pravice, ki jih ima oškodovanec na podlagi prepisov o pogodbeni ali nepogodbeni odgovornosti ali na podlagi posebnega sistema odgovornosti, ki obstaja v času notifikacije Direktive³. Poleg tega Direktiva ne posega v plačilo odškodnine za nematerialno škodo na podlagi nacionalnih zakonskih določb.

Komisija v skladu s členom 21 Direktive redno preverja učinkovitost pravnega okvira odgovornosti za proizvode. Komisija je pripravila že tri poročila o uporabi te direktive⁴.

Ta dokument je četrto poročilo o uporabi Direktive. Zajema obdobje 2006–2010 in analizira uporabo Direktive v 27 državah članicah. Komisija je v ta namen državam članicam in članom neformalnih svetovalnih skupin poslala vprašalnik, v katerem je prosila za informacije, zlasti o vprašanjih, ki so bila obravnavana v prejšnjem poročilu.

2. TRETJE POROČILO O UPORABI DIREKTIVE 85/374/EGS: 2001–2005

V tretjem poročilu o uporabi Direktive 85/374/EGS je bilo ugotovljeno, da Direktiva uspešno zagotavlja ravnovesje med interesi potrošnikov in politikami notranjega trga. Poročilo je na splošno potrdilo, da je bilo izvajanje Direktive zelo zadovoljivo in da niso potrebne

¹ Direktiva Sveta 85/374/EGS z dne 25. julija 1985 o približevanju zakonov in drugih predpisov držav članic v zvezi z odgovornostjo za proizvode z napako (UL L 21, 7.8.1985, str. 29), kakor je bila spremenjena z Direktivo 1999/34/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 10. maja 1999 (UL L 141, 4.6.1999, str. 20) in popravkom (UL L 283, 6.11.1999, str. 20).

² Direktiva 99/34/ES je razširila področje uporabe Direktive 84/374/EGS na kmetijske in ribiške proizvode. Po drugi strani je jedrska energija izrecno izključena iz osnovne direktive.

³ Sodišče EU je večkrat potrdilo, da sistem iz Direktive 85/374/EGS ne izključuje uporabe drugih sistemov pogodbene ali nepogodbene odgovornosti, če ti temeljijo na drugačnih osnovah (glej, na primer, Sodišče ES, 10. januar 2006, zadeva C-402/03, ZOdl., 2006, str. I-199).

⁴ COM(1995) 617, z dne 13. decembra 1995; COM(2000) 893 z dne 31. januarja 2001 in COM(2006) 496 z dne 14. septembra 2006.
(http://ec.europa.eu/enterprise/policies/single-market-goods/documents/liability/index_en.htm).

spmembe. Uporaba nacionalnih zakonodaj včasih povzročila neskladja, vendar to ni vplivalo na delovanje notranjega trga.

Komisija je predlagala nadaljevanje analize delovanja Direktive, zlasti učinkov določb o dokaznem bremenu, sredstvih obrambe ali vrednosti 500 EUR za utrpelo materialno škodo, da bi posredovala v primeru nacionalnih razlik, ki bi zahtevale ukrepanje na ravni EU.

3. UPORABA DIREKTIVE 85/374/EGS: 2006-2010

V referenčnem obdobju je Komisija nadaljevala z nadzorom prenosa in izvajanja Direktive v državah članicah.

V večini držav članic se nacionalne določbe o izvajanju Direktive na splošno uporabljajo hkrati z drugimi predpisi o pogodbeni, nepogodbeni ali drugi odgovornosti. Ta soobstoj različnih določb, ki ga dovoljuje člen 13 Direktive, je viden kot pozitiven, saj raznolikost pravil omogoča izboljšanje varstva potrošnikov.

Iz informacij, zbranih za pripravo tega poročila, je razvidno, da je nekaj držav članic, med njimi Avstrija, Nemčija, Francija, Italija, Španija in Poljska, zabeležilo povečano število tožb zaradi odgovornosti za proizvode na podlagi nacionalnih zakonov, ki prenašajo Direktivo. V nekaterih od teh držav članic je v zadnjih letih opaziti povečanje absolutnega števila tožb za uveljavljanje odgovornosti za proizvod in tudi povečanje relativne uporabe Direktive na račun drugih tožb, ki temeljijo na pogodbeni ali civilni odgovornosti.

Povečanje števila vloženih tožb zaradi odgovornosti za proizvode v zadnjih letih naj bi povzročili zlasti zunanji dejavniki, kot so okrepljena pozornost potrošnikov in njihova boljša organiziranost ali izboljšanje sredstev za dostopanje do informacij. Po drugi strani pa se zdi, da stroški postopka odvrčajo od tovrstnih tožb v nekaterih državah članicah, na primer v Združenem kraljestvu.

To pomeni, da je vprašanje hitrega reševanja zadev, vloženih na nacionalna sodišča, odvisno od marljivosti in učinkovitosti nacionalnih sistemov civilnega prava. V primerih, ko o odgovornosti ni dvoma (se pravi, da so napaka, škoda ali vzročna zveza jasne), se te pritožbe poravnajo izvensodno, kar pripeva k hitremu nadomestilu škode oškodovancem za nastalo škodo⁵.

3.1. Sodna praksa Sodišča

Sodišče Evropske unije (v nadaljnjem besedilu: Sodišče) je nadaljevalo z natančno določitvijo ureditev Direktive 85/374/EGS, s čimer je prispevalo k odstranitvi razlik v razlagi. Večkrat se je izreklo o povezavi med to direktivo in nacionalnimi predpisi, ki jo prenašajo. Odločilo je o splošni stopnji usklajenosti z Direktivo 85/374/EGS, ki na primer državam članicam preprečuje določanje ugodnejših ureditev za potrošnike glede zastaralnih rokov. Potrdilo je tudi, da lahko države članice ohranijo različne sisteme odgovornosti glede na sistem objektivne odgovornosti ali odgovornosti za brezhibnost, po katerih bi bila odgovornost

⁵ Avstrija in Latvija sta na primer poročali o več izvensodnih poravninah, vključno s primerom padca dojenčka s previjalne mize, ki se je zložila (1 500 EUR); primerom opeklin po nogah po prelomu ročaja naprave za fondue (2 500 EUR); primerom bolečin in simptomov zastrupitve po zaužitju jedi s prosom, okuženim s semeni kristavca (1 000 EUR) ali primerom težke poškodbe zaradi padca z naslanjača z napako (5 000 EUR).

posrednikov lahko enakovredna odgovornosti proizvajalca v primeru malomarnosti ali napake.

Med letoma 2006 in 2010 se je Sodišče šestkrat izreklo o Direktivi 85/374/EGS. V dveh primerih je šlo za sodbi v okviru postopka druge vložitve zadeve pred Sodiščem (člen 260 PDEU, prej člen 228 PES).

3.1.1. Predhodno odločanje (člen 267 PDEU)

V zadevi *Skov proti Bilka Lavrishvareus*⁶ je Sodišče odločilo, da je treba Direktivo 85/374/EGS razlagati tako, da nasprotuje nacionalnim predpisom, po katerih je dobavitelj proizvoda z napako odgovoren, zunaj omejitev iz člena 3(3), za odgovornost za brezhibnost, ki jo Direktiva določa in pripiše proizvajalcu. Vendar je Sodišče podrobneje navedlo, da Direktiva ne nasprotuje nacionalnemu pravilu, po katerem dobavitelj neomejeno odgovarja za krivdno odgovornost proizvajalca.

V zadevi *Declan O'Byrne proti Sanofi*⁷ se je Sodišče izreklo o pojmu „dajanje v promet“ proizvoda iz člena 11 Direktive, ki predstavlja začetni datum zastaralnega roka tožbe zaradi odgovornosti za proizvode z napako. Sodišče je tako določilo, da je proizvod dan v promet takrat, ko je prišel iz postopka izdelave proizvajalca in je vstopil v postopek trženja, v katerem je ponujen javnosti, da ga uporabi ali potroši.

Sodišče je razlago člena 11 Direktive pojasnilo tudi v sodbi *Aventis Pasteur SA proti OB*⁸, v kateri je razglasilo, da je ta člen treba razlagati tako, da nasprotuje temu, da se nacionalni predpisi, ki dovoljujejo nadomestitev ene tožene stranke z drugo med sodnim postopkom, uporabijo tako, da po poteku roka, ki ga določajo, omogočajo tožbo zoper „proizvajalca“ v smislu člena 3 te direktive kot toženo stranko v postopku, ki je bil sprožen zoper drugo osebo. Sodišče je poleg tega določilo, da je treba člen 11 razlagati tako, da ne nasprotuje temu, da nacionalno sodišče v sodnem postopku, sproženem v roku, določenem s tem členom, zoper hčerinsko družbo, ki je v stoddstotni lasti „proizvajalca“ v smislu člena 3(1) Direktive 85/374, razsodi, da lahko ta proizvajalec nadomesti to hčerinsko družbo, če to sodišče ugotovi, da je dajanje zadevnega proizvoda v promet dejansko izvedel ta proizvajalec.

Poleg tega se je Sodišče izreklo o odgovornosti dobavitelja. V zvezi s tem je treba člen 3(3) Direktive razlagati tako, da kadar oškodovanec zaradi proizvoda, ki naj bi imel napako, razumno ni mogel identificirati proizvajalca tega proizvoda, preden je začel uresničevati svoje pravice zoper njegovega dobavitelja, je treba takega dobavitelja šteti za „proizvajalca“ za namene uporabe zlasti člena 11 te direktive, če ni oškodovancu na lastno pobudo in nemudoma sporočil identitete proizvajalca ali svojega dobavitelja, kar mora preučiti nacionalno sodišče ob upoštevanju okoliščin zadeve.

Nazadnje je Sodišče v zadevi *Moteurs Leroy Somer proti Dalkia France*⁹ odločilo, da je treba Direktivo razlagati tako, da ne nasprotuje razlagi nacionalnega prava ali uporabi ustaljene nacionalne sodne prakse, v skladu s katerima lahko oškodovanec zahteva povrnitev škode,

⁶ Sodišče – Sodba z dne 10. januarja 2006, zadeva C-402/03. ZOdl., 2006, str. I-199.

⁷ Sodišče – Sodba z dne 9. februarja 2006, zadeva C-127/04, ZOdl., 2006, str. I-1313.

⁸ Sodišče – Sodba z dne 2. decembra 2009, zadeva C-358/08. ZOdl., 2009, str. I-11305.

⁹ Sodišče – Sodba z dne 4. junija 2009, zadeva C-285/08. ZOdl., 2009, str. I-4733.

nastale na stvari, ki je namenjena poslovni rabi in se za to uporablja, če dokaže obstoj škode, napako na proizvodu in vzročno zvezo med napako in škodo.

3.1.2. Neposredne tožbe (člena 258 in 260 PDEU)

Sodišče je v sodbi z dne 25. aprila 2002 v zadevi *Komisija proti Francoski republiki*¹⁰ ugotovilo, da Francija ni ustrezno prenesla Direktive 85/374/EGS. Ker je bila ta odločitev Sodišča le deloma izvršena, je Komisija začela postopek druge vložitve zadeve na podlagi člena 260 PDEU (prej člen 228 PES).

Sodišče je v sodbi z dne 14. marca 2006 v zadevi *Komisija proti Francoski republiki*¹¹ odločilo, da Francoska republika s tem, da je še naprej štela, da dobavitelj proizvoda z napako odgovarja enako kot proizvajalec, če zadnjega ni mogoče identificirati, čeprav je dobavitelj oškodovanca v razumnem roku obvestil o tem, kdo mu je dobavil proizvod, ni izvedla ukrepov, potrebnih za polno izvršitev sodbe z dne 25. aprila 2002 glede prenosa člena 3(3) Direktive 85/374/EGS. Sodišče je Francoski republiki naložilo, da se uskladi z Direktivo in plača denarno kazen 31 650 EUR za vsak dan zamude pri izvedbi ukrepov za zagotovitev popolne izvršitve sodbe z dne 25. aprila 2002, od razglasitve nove sodbe. Francija, ki je morala plačati denarno kazen v skupnem znesku 795 600 EUR, se je polno uskladila z novo sodbo.

Sodišče je s sodbo z dne 5. julija 2007 v zadevi *Komisija proti Kraljevini Danski*¹² odločilo, da Danska ni izpolnila svojih obveznosti glede prenosa Direktive 85/374/EGS s tem, da je sprejela in ohranja v veljavi določbe, na podlagi katerih nosijo vmesni dobavitelji, ki so udeleženi v distribucijski verigi, enako odgovornost kot proizvajalec, ob kršitvi člena 3(3) Direktive. Po tej odločitvi je Danska sprejela ustrezne ukrepe za uskladitev svoje zakonodaje z Direktivo.

3.2. Informacije, ki so jih zagotovili nacionalni strokovnjaki in svetovalne skupine

Komisija je tako kot pri tretjem poročilu povabila nacionalne organe in zainteresirane strani, ki so člani neformalnih svetovalnih skupin, da izrazijo svoja stališča o uporabi in učinkovitosti Direktive v referenčnem obdobju. Šlo je za oceno praktičnega učinka Direktive in vprašanj, ki so bila obravnavana v prejšnjem poročilu in katerih različne razlage nacionalnih sodišč so lahko včasih povzročile različno uporabo Direktive med državami članicami.

To poročilo povzema informacije, ki jih je zbrala Komisija, zlasti o dokaznem bremenu, obrambi na podlagi usklajenosti z zakonodajo, obrambi na podlagi razvojnega tveganja ali vprašanju vrednosti 500 EUR za materialno škodo.

– Dokazno breme (člen 4)

Direktiva 85/374/EGS določa, da dokazno breme glede škode, napake in vzročne zveze med obema nosi oškodovanec. Namen te direktive ni uskladitev nacionalnih postopkovnih pravil držav članic, ki se razlikujejo v materialnem pravu in v zahtevani dokazni stopnji.

¹⁰ Sodišče – Sodba z dne 25. aprila 2002, zadeva C-52/00. ZOdl., 2002, str. I-3827.

¹¹ Sodišče – Sodba z dne 14. marca 2006, zadeva C-177/04. ZOdl., 2006, str. I-2461.

¹² Sodišče – Sodba z dne 5. julija 2007, zadeva C-327/05. ZOdl., 2007, str. I -93.

Študija Lowells o odgovornosti za proizvode v Evropski uniji¹³ in tretje poročilo Komisije o uporabi Direktive sta že ugotovila, da je sodna praksa o tem vprašanju različna; obstajajo razlike med odločitvami različnih držav članic in celo med odločitvami sodišč v isti državi članici.

Na podlagi razpoložljivih informacij so opazne tudi razlike glede elementov, ki so potrebni za dokazovanje napake. Nekaterim sodiščem, na primer v Franciji, Belgiji, Italiji ali Španiji, zadošča, da tožnik dokaže, da proizvod ni izpolnil funkcije, za katero je bil predviden. Za druga, kot na primer v Nemčiji ali Združenem kraljestvu¹⁴, mora tožnik dokazati natančno naravo napake proizvoda s kar največ podrobnostmi. Iste informacije kažejo, da je avstrijsko vrhovno sodišče razvilo ustaljeno sodno prakso, ki usklajuje ti dve stališči.

Nekateri nacionalni organi (na primer Bolgarije, Italije, Malte, Slovaške, Švedske ali Latvije) menijo, da imajo oškodovanci velike težave pri dokazovanju, da je škodo povzročila napaka na proizvodu. Te težave naj bi zlasti povzročili stroški za pridobitev izvedenskega mnenja. Nekateri od teh držav članic menijo, da bi bilo za odpravo te težave treba spremeniti Direktivo, da bi se uvedla domnevna krivda proizvajalca ali mehanizem za prealitev dokaznega bremena.

O tej določbi se mnenja krešejo tudi med predstavniki zainteresiranih strani (potrošniki, proizvajalci, dobavitelji, zavarovalci ali pravosodnimi delavci). Potrošniki poudarjajo, da je zlasti zaradi ekonomskih stroškov težko dokazati pomanjkljivost nekaterih zelo tehničnih proizvodov ter vzročno zvezo med pomanjkljivostjo in škodo, kadar je narava takšne škode kompleksna. Menijo, da je za zagotovitev učinkovitega varstva potrošnikov treba prealiti dokazno breme.

Proizvajalci in zavarovalci pa menijo, da je zahteva po dokazovanju vzročne zveze med škodo in pomanjkljivostjo proizvoda temeljni element za ravnesje, ki ga Direktiva zagotavlja med interesi proizvajalcev in potrošnikov. Menijo tudi, da bi prožnejša pravila v zvezi z dokaznim bremenom spodbudila potrošnike k tožbam v zvezi z majhno škodo. Po mnenju pravosodnega osebja so tožniki zmožni določiti vzročno zvezo med napako in škodo na podlagi pravil dokaznega postopka v različnih državah članicah. To naj bi dokazovalo povečano število zahtevkov za poravnavo škode, ki jo je povzročil proizvod z napako.

– **Obramba na podlagi usklajenosti z zakonodajo (člen 7(d))**

Direktiva 85/374/EGS določa, da je proizvajalec odvezan vsake odgovornosti, če dokaže, da je napaka posledica skladnosti proizvoda z obveznimi predpisi, ki so jih izdali javni organi.

Komisija na podlagi razpoložljivih informacij ugotavlja, da ni veliko sodne prakse o tej obrambi. Madžarski organi so v zvezi s tem navedli, da tovrstne zadeve najpogosteje zadevajo vozila in medicinske proizvode. V prvem primeru madžarska sodna praksa redko določi odgovornost proizvajalca v skladu z nacionalnim zakonom, ki o prenaša Direktivo, v primeru zdravil in drugih medicinskih proizvodov (zlasti proizvodov iz krvi) pa sodišča praviloma

¹³ Lowells. Product liability in the European Union – A report for the European Commission – (The Lovells Report), 2003.
(http://ec.europa.eu/enterprise/policies/single-market-goods/documents/liability/index_en.htm).

¹⁴ Vendar je angleško pritožno sodišče odločilo, da pritožniku ni treba dokazati natančnega mehanizma pomanjkljivosti proizvoda za določitev odgovornosti proizvajalca v primeru *Ide proti ATB sales* (2008, WECA Civ 424).

določijo odgovornost proizvajalca. Po mnenju slovaških organov potrošniki v zvezi s tem redko uveljavljajo svoje pravice do odškodnine. Običajno zahtevajo uveljavljanje drugih pravic, kot je na primer pravica odstopa, uporaba popusta na prodajno ceno ali popravilo napake.

Predstavniki farmacevtske industrije v Evropi menijo, da sistem odgovornosti, ki ga določa Direktiva, ne upošteva zadostno dejstva, da je sektor zdravil močno reguliran. Po njihovem mnenju bi bilo treba dejstvo, da je uporaba zdravil na splošno podvržena zunanji oceni zdravstvenih delavcev (na primer zdravnikov, bolniških sester ali farmacevtov) in da proizvajalec nima nadzora nad načinom predpisovanja in jemanja zdravil, upoštevati pri analizi pomanjkljivosti proizvoda in odgovornosti proizvajalca.

– **Obramba na podlagi razvojnega tveganja (člen 7(e))**

Direktiva 85/374/EGS določa, da proizvajalec ni odgovoren, kadar raven tehničnega napredka v času, ko je dal proizvod v promet, ni omogočila odkritja napake. Državam članicam je v zvezi s tem dovoljeno sprejemanje ukrepov odstopanja¹⁵.

Komisija na podlagi razpoložljivih informacij ugotavlja, da se nacionalna sodišča ne strinjajo glede vprašanja, ali se ta obramba uporablja za vse vrste napak. Nemško vrhovno sodišče je na primer odločilo, da se člen 7(e) nikoli ne uporablja za proizvodne napake. Druga sodišča, na primer na Nizozemskem in v Združenem kraljestvu, se s to razlago ne strinjajo. Poleg tega se kljub sodbi Sodišča v zadevi *Komisija proti Združenemu kraljestvu*¹⁶ zdi, da še obstajajo dvomi glede načina, kako morajo sodišča razlagati določbo, „da raven znanosti in tehničnega napredka v času, ko je dal proizvod v promet, ni bila takšna, da bi bilo mogoče napako na proizvodu odkriti“.

Na osnovi teh istih informacij je avstrijsko vrhovno sodišče odločilo, da se lahko izločitvena klavzula uporablja v položaju, ko je določeno tveganje odkril šele strokovnjak, ki ga je imenovalo sodišče, s serijo preskusov kot delom postopka in ni bilo znano strokovnjakom pred začetkom postopka in trženjem proizvoda.

Zdaj nekatere države članice pripisujejo proizvajalcu tudi odgovornost za razvojna tveganja. Ta odgovornost se na primer nanaša na vse vrste proizvodov na Finskem in v Luksemburgu. V Španiji se ta obramba ne uporablja v tožbah, vloženih v zvezi s farmacevtskimi proizvodi in živili, namenjenimi za prehrano ljudi. V drugih državah se ta klavzula ne uporablja za nekatere proizvode in v posebnih okoliščinah (na primer v Franciji).

Nekateri nacionalni organi (vključno s tistimi v Bolgariji in na Malti) menijo, da je treba določbo iz člena 7(e) Direktive pregledati, da se črta ta izključitev odgovornosti. Po njihovem mnenju bi takšno črtanje prispevalo k boljšemu delovanju notranjega trga. Drugi organi (vključno s tistimi v Grčiji, Italiji, Litvi ali Združenem kraljestvu) menijo, da navedena klavzula prispeva k ohranjanju ravnovesja med potrebo po spodbujanju dajanja inovativnih proizvodov v promet in varstvom potrošnikov, v kolikor znižuje zavarovalne stroške za

¹⁵ Fondazione Rosselli. Analysis of the Economic Impact of the Developpement risk Clause as provided by Directive 85/374/EEC on Liability for Defective products. 2004. Iz navedenega poročila je razvidno, da sta samo Finska in Luksemburg to sredstvo obrambe izločili iz svoje zakonodaje. (http://ec.europa.eu/enterprise/policies/single-market-goods/documents/liability/index_en.htm).

¹⁶ Sodišče – Sodba z dne 29. maja 1997, zadeva C-300/95. ZOdl., 1997, str. I-2649.

podjetja. To spodbuja tehnične in znanstvene inovacije, ne povečuje pa končnih stroškov proizvodov.

Predstavniki industrije in zavarovalnic menijo, da bi izključitev te obrambe zavrla inovativnost in razvoj novih proizvodov ter povečala zavarovalne stroške. Po njihovem mnenju je dejstvo, da ta izključitev ni imela večjega učinka v Luksemburgu in na Finskem, posledica velikosti teh trgov. Nasprotno pa so predstavniki potrošnikov naklonjeni črtanju navedene izključitve odgovornosti. Vztrajajo pri dejstvu, da objektivna odgovornost temelji na načelu, po katerem mora oseba, ki ima koristi od nevarne dejavnosti, poravnati nastalo škodo. Proizvajalec bi moral biti odgovoren tudi takrat, kadar je povzročena škoda posledica tveganja, ki ga ni bilo mogoče odkriti.

Nekateri predstavniki farmacevtskih podjetij kritizirajo stališče francoskih sodišč, ki prepovedujejo sklicevanje na razvojno tveganje za enake proizvode, ki so bili dani v promet med letoma 1988 in 1998 (leto zakona, ki prenaša Direktivo). Po njihovem mnenju to stališče ni v skladu z Direktivo, v kolikor izključitvena klavzula ne more biti sprejeta ali zavrnjena glede na datum dajanja v promet proizvodov, ki so enaki.

– **Vrednost 500 EUR (člen 9)**

Direktiva 85/374/EGS se uporablja za škodo, povzročeno blagu za zasebno rabo ali potrošnjo, ki ni sam proizvod z napako in dosega vrednost 500 EUR. V tretjem poročilu je bilo ugotovljeno, da nacionalna sodišča različno razlagajo navedeno vrednost.

Nekateri nacionalni organi zdaj dajejo določeno prednost zmanjšanju ali celo črtanju praga, da se zagotovi učinkovitejše varstvo potrošnikov. Natančneje, romunski organi predlagajo, da se določi vrednost med 200 in 500 EUR in državam članicam dovoli določitev zneska, ki najbolj ustreza cenam na njihovem ozemlju.

Kar zadeva zainteresirane strani, predstavniki industrije menijo, da je treba prag ohraniti vsaj na sedanji ravni, da se nadomestilo za objektivno odgovornost določi samo od določene stopnje škode in prepreči množica zahtevkov v zvezi z materialno škodo majhne vrednosti, zlasti tistih, vloženih proti malim in srednjim podjetjem. Poleg tega menijo, da bi bilo treba to vrednost povečati, da se jo prilagodi inflaciji. Nasprotno pa predstavniki potrošnikov zahtevajo ukinitve vrednosti, da se omogoči poravnava vse povzročene materialne škode.

3.3. Druga vprašanja v zvezi z uporabo Direktive

– **Dostop do pravnega varstva**

Direktiva 85/374/EGS ne vsebuje posebnih določb o dostopu oškodovancev do pravnega varstva. Oškodovanci si morajo pomagati z nacionalnimi pravnimi sredstvi.

Komisija poudarja, da razvoj notranjega trga zahteva enostaven dostop potrošnikov do pravnega varstva v čezmejnih primerih.

Glede tega je bil dosežen znaten napredek na področju pravosodnega sodelovanja v civilnih zadevah, zlasti kar zadeva alternativne načine reševanja sporov in postopke za majhne spore.

– **Zbiranje in izmenjava informacij**

Komisija ima od leta 2001 mrežo nacionalnih strokovnjakov („skupina strokovnjakov za odgovornost za proizvode z napako“), ki ji pomaga zbirati koristne in/ali potrebne informacije za preverjanje, ali Direktiva deluje zadovoljivo, in po potrebi za pregled ugotovljenih težav. Ta skupina se ni sestala od leta 2004. Večina držav članic meni, da redni sestanki za izmenjavo informacij niso potrebni, da pa naj se skupina sestane za potrebe posebne razprave. Vendar so nove države članice na splošno naklonjene rednemu sestajanju z namenom izmenjave informacij.

Kar zadeva zbiranje informacij, Product Liability Forum of the British Institute of International and Comparative Law razpolaga s podatkovno zbirko o odgovornosti za proizvode z napako. Ta zbirka je na voljo na spletu in vsebuje informacije o zakonodaji in sodbah v zvezi z Direktivo 85/374/EGS v vseh državah članicah¹⁷.

4. SKLEPNA UGOTOVITEV

Namen Direktive 85/374/EGS ni popolna uskladitev vseh vidikov prava o odgovornosti za proizvode z napako v EU. Poleg tega Sodišče s sodno prakso na odločilen način prispeva k opredelitvi področja uporabe ter pravilnega in enotnega izvajanja navedene direktive.

Glede na dostopne informacije je položaj v zvezi z uporabo Direktive 85/374/EGS podoben tistemu iz prejšnjega poročila. Vendar se zdi, da se je število tožb za uveljavljanje odgovornosti na podlagi Direktive v nekaterih državah članicah povečalo, povečalo pa se je tudi število izvensodnih poravnav za povračilo, sklenjenih med oškodovanci in osebo, ki je škodo povzročila.

Na splošno se meni, da Direktiva zagotavlja ravnovesje med varstvom potrošnikov in interesi proizvajalcev. Večina prispevkov za to poročilo potrjuje, da je Direktiva 85/374/EGS instrument, ki zagotavlja realne možnosti za odškodninsko tožbo in ustrezno povračilo škode, ki jo je povzročil proizvod z napako.

Na splošno nacionalni strokovnjaki in zainteresirane strani priznavajo pomen obstoja uravnoteženega okvira odgovornosti, ki ureja odnose med podjetji in potrošniki, in menijo, da Direktiva pomeni kompromis, ki usklajuje navedene interese. Vendar Direktiva med zadevnimi akterji zbuja nasprotujoča si mnenja glede učinkovitosti nekaterih določb, zlasti tistih o dokaznem bremenu, obrambi na podlagi usklajenosti z zakonodajo ali obrambi na podlagi razvojnega tveganja ali vprašanju vrednosti 500 EUR. Večina teh vprašanj je že bila obravnavana v prejšnjem poročilu.

Potrošniki na splošno želijo večjo varnost za manjšo ceno, kar na primer vključuje črtanje vrednosti. Nasprotno s tem pa proizvajalci in zavarovalci omenjajo tveganje povečanja števila tožb za škodo majhne vrednosti in se torej zavzemajo za njeno povečanje. Ti dve različni stališči se odražata tudi v mnenjih nacionalnih strokovnjakov.

Zato se zdi, da Direktiva 85/374/EGS prispeva k ohranjanju ravnovesja med interesi proizvajalcev in potrošnikov v primeru odgovornosti za proizvode z napako. Komisija meni, da morebitne razlike ne ustvarjajo bistvenih ovir za trgovino ali izkrivljanj konkurence v Evropski uniji. Komisija zlasti meni, da oškodovanci lahko vzpostavijo vzročno zvezo v

¹⁷ www.biiicl.org/plf.

primerih, kadar proizvod z napako povzroči škodo, ne glede na razlike med nacionalnimi postopkovnimi pravili. Podobno ugotavlja tudi, da razpoložljive informacije o učinku določb o načinih obrambe ali vrednosti 500 EUR omogočajo zaključek, da Direktiva zagotavlja skupno stopnjo varstva potrošnikov in skupni temelj za odgovornost proizvajalcev proizvodov z napako.

Ob upoštevanju dejstva, da razpoložljive informacije ne temeljijo dovolj na objektivnih dejstvih in da bi sprememba ene ali več določb vplivala na splošno ravnoesje navedene direktive, Komisija meni, da je v tej fazi prezgodaj za predlog revizije navedene direktive.

Komisija bo do naslednjega poročila spremljala vsakršen razvoj, ki bi lahko vplival na to ravnoesje, po potrebi s poglobljeno oceno, ki bo vključevala nacionalne strokovnjake in zainteresirane strani, da bi določila težave in našla rešitve, ki bi ustrezale veliki večini zadevnih akterjev.

xxx

Komisija poziva Evropski parlament, Svet in Evropski ekonomsko-socialni odbor, da se seznani s tem poročilom.